

77. Hovgården, Hovs sn, Göstrings hd.

Pl. XXV. Fig. 2.

Litteratur: W. 162; C. F. Nordenskjöld, *ÖFT.* I, s. 75, teckning s. 76; *Reseber.* 1870, s. 31, teckning pl. IV; G. Stephens, *ONRM.* III, s. 312; E. Brate och S. Bugge, *Runverser* s. 350 i *ATS.* X; E. Ihrfors, *Ostrog. sacra*, s. 6, teckn.

Enligt C. F. Nordenskjöld har stenen upptagits vid reparation av en källare uti Kungslöckan på Hovgården. Fyndet torde hava gjorts 1867, enär Stephens i febr. 1868 från C. Sæve fick meddelande om inskriften efter en ritning av K. A. Hagson.

Runstenen, som är av röd granit, var delad i tre stycken, varav det minsta innehöll inskriftens början, ett utgjorde stenens fot och det tredje innehöll ristningens huvuddel.

Runstenen står nu rest i parken vid Hovgården öster om manbyggnaden ett stycke från parkens östra gräns. Den är omgiven av en samling underliga stenar. Det minsta stycket ligger löst bredvid. Höjden är 1,88 m, bredden över korsets mitt är 1,71 m. Slingans bredd är 10—13 cm.

På det lösa minsta stycket befinner sig inskriftens början : **tu** samt vänstra kännestreck till **n** i : **tuna**; i **t** äro stav och kännestreck upptill alldeles skilda åt. Efter **stin** : äro stavens kant och slingan delvis bortslagna, så att av 'denne' blott **p** finnes, men med kännestreck upptill skadat, och foten av den följande runan; skadans längd därefter är 23 cm. Uti 'efter' finnes 4 cm nedifrån av **i**, 6,5 cm av **f** samt **tr** fullständiga. Mellan **uas han** finnes intet skiljetecken, och **h** har vanlig form. I **man** : bilda kännestrecken på **m** en fullkomlig ring; i **mist** har i **m** blott det vänstra kännestrecket denna form, det träffar övre slinglinien 1,5 cm från staven, det högra 2,5 cm.

Inskriften är alltså följande:

: **tuna** : **sati** : **stin** : **pansi** [if]**tr** : **sin** : **uar** : **purfast** : **uas han** : **man** : **mist** : **unipik** .

5 10 15 20 25 30 35 40 45

Kvinnonamnet **tuna** finnes med säkerhet på Krageholm-stenen I, Skåne, och Wimmer, DR. III, s. 19 återger det med *Tonna* (*Tunna*), som ock säges vara känt från den senare litteraturen; O. Nielsen, *Olddanske Personnavne*, anför *Tonna* Reichenauer dödsboken (1000-talet) och Necrol. lund. (1100-talet); Lundgren, *Personnamn*, anför *Tonna* SD. I, 667, och SD. II, 143 (1292), och detta namn ingår i ortn. *Tunnastadhun* SD. III, 714 (1326), trol. i Kumla sn, Ög. Bugge, *Norges Inskr. m. de ældre Runer* I, s. 253, sammanställer därmed mansnamnet *Tunni* Yngl.-sagan, vilket Bugge tyder som 'han med de store Tænder', liksom isl. namnet och tillnamnet *Tanni*.

Motsvarande isl. *verr* 'Mand, Ægtemand' Fritzner² förekommer i betydelsen 'äktä man' **uar** dessutom B. 807, L. 868 Aspa, och B. 950, L. 1383, T. 36 Stora Västhol, **uer** B. 375, L. 69, D. I, 128 Gryta och **uir** L. 1342, T. 7 Härened. Ristningarna **uir**, **uer** tyda på uttalet *vær*, **uar** möjligen på *var*, liksom annars ofta *a* finnes för väntat *æ* i fsv. mellan *v* och *r*, se Noreen, *Aschw. Gram.* § 117, anm.

Inskriftens slut: : **man : mist : unipik** · är förkortad ristning, som utförd förekommer B. 1000, L. 1272 Transjö **mana : mesr onipikr** och B. 1008, L. 1267 Rörbro **mana : mistr : unipikr**, båda i södra Småland, eg. 'av människor den störste oniding', alltså 'den allra förträffligaste karl'.

Översättning: Tunna satte denna sten efter sin man Torfast. Han var av människor minst en niding.

Sista satsen utgör två allittererande verser:

*Vas hann manna
mæstr onīðingr.*

78. Högby kyrka, Göstrings hd.

Pl. XXV. Fig. 3.

Litteratur: W. 146; C. F. Nordenskjöld, *ÖFT.* I, s. 65; *Reseber.* 1870, s. 42, teckn. pl. VII; teckning av L. C. Wiede i statens hist. museum.

Vid rivningen av Högby gamla kyrka 1870 upptäcktes på golvet under tornet en kalkstenshäll med ornament och runorna — **opan :**, följda av ett tomrum och alltså bildande inskriftens slut. Denna ställning äger ock ofta ack. sing. mask. *gōðan* 'god', oftast fogat till *faður sinn*, stundom till andra huvudord. Fragmentet brändes till kalk.

79, 80. Högby kyrka, Göstrings hd.

Pl. XXV. Fig. 4, 5 (efter C. F. Nordenskjöld).

Litteratur: W. 147; C. F. Nordenskjöld, *ÖFT.* I, s. 66; *Reseber.* 1870, s. 42, teckn. pl. VII; teckning av L. C. Wiede i statens hist. museum.

När vid rivningen av Högby gamla kyrka 1870 kalkstenen från tornet skulle undanröjas, säger Nordenskjöld, upptäcktes två grifthällar, den ena (Ög. 80) endast försedd med slingor och den andra (Ög. 79) med både slingor och runor. Tyvärr blevo bägge stenarna av en vårdslös arbetare sönderslagna. Av runorna äro endast **iau** på ett stycke och **it** på ett annat i behåll, dock visar teckningen även ett **k** under **u** uti **iau**. Tydningen är omöjlig.
